

UAB DHC/59

Doctora Honoris Causa
**Montserrat
Torrent i Serra**

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Biblioteques

1501214375

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona

Doctora Honoris Causa

MONTSERRAT TORRENT I SERRA

Discurs llegit
a la cerimònia d'investidura
celebrada a la sala d'actes
de l'edifici del Rectorat
el dia 27 de maig
de l'any 2008

Donatiu

UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Biblioteques
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

Editat i imprès
pel Servei de Publicacions
de la Universitat Autònoma de Barcelona
08193 Bellaterra (Barcelona)

Imprès a Catalunya

PRESENTACIÓ
DE
MONTSERRAT TORRENT I SERRA
PER
CÈSAR CALMELL I JOAN CASALS

Excel·lentíssim i Magnífic Rector,
Il·lustríssims Degans,
Benvolguts col·legues,
Senyores i senyors,

Com veuran, aquest discurs el signen dues persones, i és que aquest text ha estat confegit «a quatre mans» —interpretat a «dues mans», permetin-me que els digui, perquè qui els parla s'ha limitat, tot i subscriure'l absolutament, a passar-ne les pàgines—, ja que és el professor Joan Casals, company de departament, qui va ser alumne directe de la doctoranda i qui la coneix més en profunditat.

Fet aquest petit aclariment, passo directament a dictar el text que hem elaborat.

La Universitat Autònoma de Barcelona es disposa novament a atorgar la màxima distinció acadèmica a una ciutadana que se l'ha guanyada per la seva contribució al millorament fins a l'excel·lència d'una petita parcel·la de les que conformen el «saber» i el «fer» del dia a dia de tot mortal.

Aquesta vegada, des de la Facultat de Ciències de l'Educació, hem volgut ressaltar la tasca pedagògica, investigadora i interpretativa d'una organista.

Malgrat que la nostra comunitat universitària ja ha distingit altres músics amb la seva màxima qualificació, és la primera vegada que, en el terreny de la música, s'investeix una dona i una organista. En el terreny del gènere, tot i els indiscutibles avenços, malauradament encara continua sent una notícia destacable. En el terreny de l'especialitat musical, diríem que l'intèrpret d'orgue sempre ha estat una mica «al marge» de l'esdevenir social de la música, malgrat ser un dels instruments més antics i més cultes dels quals tenim constància; actualment, les investigacions el daten al segle III aC, tot i que a Occident no va arribar-hi fins a finals del segle IX.

Amb tot, fins no fa gaires anys, a casa nostra mateix, l'inici de les actuals «escoles de música» l'hauríem de situar al voltant de l'orgue i del corresponent mestre organista, ja que als poblets i viles les escolanies que cantaven en la litúrgia i aprenien de «solfa» es formaven a l'església i al voltant de l'orgue i de l'organista.

Ara, encara que només sigui amb un cop d'ull, ens agradaria acompanyar-los a fer un recorregut pels principals «moviments» de la «simfonia» — sortosament encara inacabada — que han anat encadenant el transitar vital de la nostra homenatjada.

Montserrat Torrent i Serra va néixer a Barcelona l'abril del 1926 i va ser la sisena de set germans. Als cinc anys va iniciar els estudis de piano amb la seva mare, que era deixeble d'Enric Granados. Des de molt petita, doncs, es va trobar immersa en un important ambient musical barceloní que tenia per pilars el mestre Enric Granados i l'Acadèmia Marshall. Deixem constància que ja als set anys va tocar el piano en públic a Ràdio Barcelona.

Acabada la guerra del 1936, va ingressar com a alumna a l'Escola Municipal de Música de Barcelona —actual Conservatori Municipal—, on va acabar els estudis superiors de piano. Paral·lelament va fer la descoberta del que, a partir d'aquell moment, per sempre més seria el seu instrument predilecte: l'orgue. A l'església parroquial de Santa Coloma de Farners, on la família passava els estius, va començar a tocar-lo per acompanyar els cants del cor parroquial. Allí, de mans de Narcís Jubany, qui posteriorment seria el cardenal Jubany, que era fill de Santa Coloma, va sentir una fuga de Bach que la va fascinar de tal manera que va prendre la decisió de fer la carrera d'orgue, també a l'Escola Municipal de Música de Barcelona, amb el mestre Paul Franch. En acabar-la, va obtenir el Premi d'Honor i el Premi Extraordinari de l'Excel·lentíssim Ajuntament de Barcelona.

Amb aquest bagatge es va encaminar vers l'Europa cosmopolita i, l'any 1958, becada per l'Institut Francès, va arribar a París per rebre classes de la professora Noëlie Pierront. Allà va descobrir tot un món nou que li va obrir els ulls i va fer que es posicionés, en tornar a Barcelona, respecte de dos temes importants —i poc tractats fins aleshores a casa nostra—: la reflexió sobre els criteris de restauració d'orgues antics i sobre els criteris en la construcció d'orgues de nova factura. En aquest terreny és just destacar el «binomi» que va establir amb el mestre orguener Gabriel Blancafort —traspasat fa pocs anys—, amb qui va iniciar la recuperació de l'orgue tradicional a Catalunya i va impulsar la creació de nous orgues. Aquest treball rigorós d'investigació i de recerca que tots dos van dur a terme respecte de les restauracions d'orgues, els va dur a convenir que l'objectiu principal era retornar l'instrument a les condicions excelses que posseïa en el seu origen, tant pel que fa als tubs com a la caixa sonora i també al mecanisme. Tots dos constataren que, per manca

d'una bona restauració, l'interpret-organista es trobava amb unes dificultats tècniques que afectaven directament la interpretació.

Amb una beca de la Fundació Joan March, els anys següents es va traslladar a Itàlia. A Bolonya va rebre classes de Luigi F. Tagliavini, a Siena, de Helmut Rilling, i a Roma, de Ferdinando Germani. La influència de Tagliavini i la seva anterior estada a Lisboa i a Madrid, amb el musicòleg Santiago M. Kastner, van desvetllar el seu interès per la música antiga; interès que va anar *in crescendo* amb contactes amb el pare Gregori Estrada de Montserrat i, sobretot, amb la musicòloga catalana Maria Ester Sala —traspassada fa uns quants anys—, amb qui va aprofundir en la investigació sobre els tractats de Tomás de Santa María —reconegut organista dominic val·lisoletà del segle XVI— i d'altres autors coetanis, que els van permetre la recuperació de moltes partitures inèdites.

Continuant aquest intent de síntesi d'una *simfonia* tan densa com engrescadora, voldríem endinsar-nos, ara, en les dues facetes bàsiques sobre les quals ha pivotat la seva tasca com a professional de l'orgue: la docència i el concertisme.

És cert que Montserrat Torrent considera que les tasques docent i concertística es complementen i s'enriqueixen mútuament. Amb tot —malgrat aquesta afirmació, que compartim totalment— a efectes pràctics i perquè sigui més entenedor, ara i aquí les tractarem separatament.

La seva activitat en el camp de la pedagogia va començar l'any 1956 en qualitat de professora d'orgue del Conservatori Superior Municipal de Música de Barcelona; al cap de dos anys, per concurs, en va ser nomenada catedràtica i va atendre els graus mitjà i superior de la carrera. Des del 1991 n'és catedràtica emèrita. Alhora, va simultaniejar la seva docència a Barcelona amb la que va exercir al Conservatori Professional de Música de Badalona, entre els anys 1980 i 1991, dedicada als graus mitjà i superior d'orgue.

Ben aviat va començar a ser reclamada per tal de col·laborar en cursos de postgrau i altres cursos universitaris. La relació exhaustiva consta a part en aquest mateix llibret, però perquè se'n puguin fer una idea més aproximada citarem alguns dels centres més significatius que han acollit la seva docència:

- A l'Estat espanyol: Consell Superior d'Investigacions Científiques de Barcelona; Universitat de Santiago de Compostel·la; Universitat de Salamanca.
- A Europa: Universitat de Malmö i Universitat d'Estocolm (Suècia); Universitat d'Hèlsinki (Finlàndia); Internacional Summer Academy of Organists de Haarlem (Holanda).

-
- A Amèrica: Universitat McGill del Quebec (Canadà); universitats de Harvard, Chicago, Stanford, Berkeley i fins a vuit, dels Estats Units.

A més, té escrits diversos articles sobre pedagogia de l'orgue que han estat publicats en revistes musicals espanyoles, italianes i britàniques.

Per tancar aquest camp, cal tenir present, també, que ha estat membre de jurats i de tribunals de molts concursos d'interpretació i de provisió de places docents.

En concret, podem esmentar els següents:

- Barcelona: Conservatori Superior Municipal de Música de Barcelona i Escola Superior de Música de Catalunya
- Girona: Concurs d'Orgue de Juventudes Musicales de España
- Maó: Concurs d'Orgue de Juventudes Musicales de España
- Àvila: Concurs d'Orgue de Juventudes Musicales de España
- Granada: Concurs Internacional d'Orgue
- Santiago de Compostel·la: Concurs Premi d'Orgue Ruiz Morales
- Lübeck i Nuremberg (Alemanya)
- Chartres (França)
- Battipaglia (Itàlia)
- Bolton (Regne Unit)
- Lausana (Suïssa)

De fet, entre els seus deixebles hi ha gairebé tots els catedràtics i professors d'orgue de l'Estat espanyol, així com també professors d'orgue que són deixebles dels seus deixebles i deixebles directes que són professors o catedràtics d'altres països europeus, on la cultura organística ha estat sempre més integrada i promoguda.

En la faceta d'intèrpret, també tan important en la seva trajectòria artística i professional, ens permetem citar una frase del seu *curriculum vitae* que és premonitòria i que diu així: «En el seu primer concert d'orgue, algú profetitzà que s'havia produït un canvi en la manera d'escoltar l'orgue i que s'obrien noves perspectives per a una literatura malparada a força d'interpretacions deformades».

Pensem que és aquí on cal emmarcar, en bona part, la influència de Germani pel que fa al coneixement de la literatura romàntica, especialment la francesa i la germànica, i la de Helmut Rilling pel que fa al repertori barroc, i d'una manera especial l'obra d'un dels músics més genials que han existit: Johann Sebastian Bach. La seva assistència continuada a la famosa Accademia Chigiana de Siena li ho va possibilitar.

Dit això, passarem a resseguir-ne els trets principals i ho farem separant les dues facetes de la interpretació: les interpretacions en directe davant del públic (concerts i recitals) i les interpretacions esdevingudes fixes gràcies als successius suports tecnològics emprats per tal de conservar-les en el temps (els enregistraments).

En el terreny dels concerts i dels recitals, cal dir que ha actuat a quatre dels cinc continents:

- Europa: arreu de Catalunya, gairebé totes les comunitats de l'Estat espanyol i Alemanya, Andorra, Àustria, França, Finlàndia, la Gran Bretanya, Itàlia, els Països Baixos, Portugal, Rússia, Suècia i Suïssa
- Àsia: ha estat convidada a Corea del Sud i a les Filipines
- Àfrica: el Marroc
- Amèrica: el Canadà, els Estats Units, Mèxic, l'Argentina i l'Uruguai

I ho ha fet tant en qualitat de solista com amb grans orquestres —de forma més assídua amb l'Orquesta Nacional d'Espanya (ONE) i l'Orquestra Ciutat de Barcelona i Nacional de Catalunya (OBC)—, també amb altres instruments: clavecí, conjunts corals, corda, flauta, oboè, trompeta, veu i, molt sovint, també a dos orgues.

Pel que fa als enregistraments, cal destacar-ne la quantitat i la qualitat. Fins avui, disposem d'una cinquantena d'enregistraments amb la seva extraordinària interpretació, alguns dels quals, a més, han obtingut el màxim grau de reconeixement amb premis d'àmbit internacional. També, com en el cas de la pedagogia, la relació exhaustiva consta a part en aquest mateix llibret.

D'altra banda, és just deixar constància que la seva dedicació preferent a la música antiga ibèrica per a orgue, juntament amb l'àmplia divulgació del repertori contemporani, tant de compositors espanyols com d'altres nacionalitats, han estat dos aspectes rellevants del seu llarg pelegrinatge musical.

Com a mostra dels autors antics, podem citar Sebastián Aguilera de Heredia, Joan Baptista Cabanilles, Francisco Correa de Arauxo, Manuel Rodrigues Coelho, Tomás de Santa María, etc. Pel que fa als autors contemporanis, diguem que, entre molts d'altres, hi ha Òscar Esplà, Tomás Marco, Olivier Messien, Frederic Mompou, Xavier Montsalvatge i Josep Soler, alguns dels quals —a més— li han dedicat expressament les seves obres. En altres casos, sense fer-ne l'estrena absoluta, sí que n'ha fet primeres audicions a Catalunya i a la resta de l'Estat.

Si, com dèiem a l'inici d'aquest apartat, Montserrat Torrent entén que docència i interpretació van absolutament lligades, és lògic que, amb els seus més de cinquanta anys exercint la pedagogia de l'orgue, sigui reconeguda internacionalment

per la seva activitat docent, que ha dut a terme amb el mateix entusiasme amb què ha desenvolupat la seva tasca concertística, que continua exercint sense parar.

De fet, gràcies a l'excel·lència en aquestes dues vessants, ha esdevingut l'organista catalana de major ressò internacional, i això ens permet afirmar que Montserrat Torrent és mestra de mestres i que ha fet «escola» en el món de l'orgue, fruit d'una incansable recerca tant en pedagogia com en interpretació organístmiques.

Per concloure aquesta glossa dels diferents «moviments» d'aquesta «simfonia inacabada», voldríem mencionar els guardons i les distincions de què la professora Montserrat Torrent ha estat objecte al llarg de la seva dilatada trajectòria artística i professional, que l'honoren a ella i que, de retruc, ens honoren a nosaltres, que ostentem amb orgull el fet d'haver estat la primera universitat que li atorga la distinció més preuada de l'Acadèmia.

- Academia Charles Cross de París (1965): Grand Prix du Disque
- Generalitat de Catalunya (1995): Creu de Sant Jordi
- Real Academia de Bellas Artes de Granada (1995): títol d'Acadèmica Corresponent
- Ministeri de Cultura (1996): Medalla de Plata al Mèrit Artístic de les Belles Arts
- Generalitat de Catalunya (1996): Premi Nacional de Música
- Generalitat de Catalunya (2001): Premi Francesc Macià, Medalla al Mèrit al Treball
- Ajuntament de Barcelona (2001): Medalla d'Or al Mèrit Artístic
- Reial Conservatori Superior de Música de Madrid (2001): Medalla Honorífica

Ens permetran que acabem remarcant els trets més destacables que l'han dut a aquest grau d'excel·lència. Les seves interpretacions —com podran comprovar tot seguit— són d'un gran virtuosisme a causa de, bàsicament, l'expressivitat que les caracteritza, fruit de la conjunció d'una tècnica impecable i d'un estudi rigorós i aprofundit de les partitures que interpreta. Només una rigorosa fonamentació musicològica i una constant formació permanent —en la interpretació i en la pedagogia— poden sustentar aquest altíssim nivell de professionalitat.

Després de tot això que hem exposat, demanem, en nom del Departament de Didàctica de l'Expressió Musical, Plàstica i Corporal i de la Facultat de Ciències de l'Educació, que li sigui atorgat el grau de doctora *honoris causa*.

Moltes gràcies!

Cèsar Calmell i Joan Casals

DISCURS
DE
MONTSERRAT TORRENT I SERRA

Excelentíssim i Magnífic Senyor Rector, Senyors Doctors, Senyors Catedràtics i Claustre de Professors de la Universitat Autònoma de Barcelona, col·legues, familiars i amics,

Voldria que se'm permetés la gosadia de no recórrer a la consideració d'expressar que no em considero digna de merèixer aquest gran honor que avui se'm dispensa. No! Són moltes les veus sumades en aquest reconeixement que assumeixo com a representant d'un col·lectiu d'orgueners i d'organistes que el compartim, fins i tot en memòria dels qui, dissortadament, ja no hi són, i que encapçalo amb dos noms: Gabriel Blancafort, com a orguener, i Jordi Alcaraz, com a organista i assistent meu al Conservatori. Ens sentim tots recompensats i fortificats pel fet que la nostra lluita, en el camp que ens ha correspost per situar l'orgue al nivell que es mereix, hagi estat reconeguda i premiada per la Universitat Autònoma de Barcelona.

A l'uníson i amb tot l'esclat de la nostra joia, diem: moltes gràcies!

L'orgue, per les seves dimensions, per la seva riquesa tímbrica i per la seva complexitat, és considerat el rei dels instruments, però volem deixar constància que per a nosaltres sempre serà la música la que prevaldrà i no l'instrument, ja que, per excels que aquest sigui, és un mitjà i no una finalitat. Com a conseqüència, és la música la gran protagonista d'aquest acte.

I com la definim, la música?

Per a uns, la música és una expressió pura. Per a molts, un enfilall d'instantos sons que s'esvaeixen tot seguit, però que queden retinguts en el record. És també un art intangible, però capaç de commoure, més que cap altre, per la força del seu poder comunicatiu.

Per a mi, la música és com un doll d'aigua pura que ens absorbeix per diluir-nos en la seva força.

Inherent a la naturalesa humana, ja en la Bíblia se'n fa esment en situacions extremes de joia i de dolor, perquè, de sempre, la paraula no pot expressar tot el sentiment que la música comunica.

La dansa també hi té una participació important, perquè amb els seus moviments allibera l'ésser humà de la repressió que significaria no exterioritzar-los.

És interessant conèixer l'opinió que en tenien els clàssics, molt diferent del que acabo d'expressar. Ciceró diu que la música és necessària per al coneixement de totes les arts liberals. Segles més tard, un teòleg belga molt important, anomenat Laurentius Beyerlinck, afirma que Ciceró tenia raó i que l'experiència ho ha demostrat.

Sant Agustí, que en edat adulta va escriure sis llibres sobre música, considera que música i gramàtica són ciències germanes perquè entre totes dues s'estableix aquesta relació: lletres equivalen a notes musicals; síl·labes, a intervals; paraules, a consonàncies resultants de la conjunció dels intervals; i oracions, al cant i a la melodia.

La gramàtica condueix a la poètica i a la retòrica. Els sons, a tot el que s'ha escrit com a melodia-harmonia i ritme. Certament, tenint en compte les seves manifestacions, ambdues progressions estaven estretament vinculades.

S'estableix, doncs, un equilibri entre l'art musical i les altres ciències, fet que esborra el concepte que el músic és un ésser alienat que, immers en una mena de bombolla, viu indiferent a gran part del que l'envolta.

L'exemple més clar contra aquest raonament s'evidencia en la figura ingent de Johann Sebastian Bach —compositor, intèrpret i pedagog—, erudit en altres matèries que complementen la capacitat d'un ésser excepcional i a qui es pot aplicar l'expressió de Goethe quan diu que «finalment la naturalesa acaba produint un individu que conté en si mateix totes les qualitats dels seus avantpassats, i que desenvolupa totes les seves disposicions fins al moment aïllades i embrionàries».

La seva obra, milers de pàgines, inclou la saviesa de l'humanista i la inspiració més pregona assolida per un ésser humà. Evoco en aquests moments alguna de les seves àries de *La Passió segons sant Mateu* i la seva cloenda. Bach, en aquestes pàgines, transcendeix el que és humà i toca el que és diví i l'infinit. Tantes vegades he expressat que seria reconfortant, a l'hora del traspàs, escoltar aquesta música, ja que preconitza la certesa del més enllà!

I ja en el terreny personal, intentaré explotar al màxim la meua capacitat de síntesi per explicar el tomb de 180° que es va produir a la meua vida, mig segle enrere.

Pianista per herència materna i per predilecció pròpia, m'hauria dedicat a aquest instrument tota la vida.

Només coneixia l'orgue d'assistir ocasionalment als concerts que el mestre Suñé Sintés feia al Palau Nacional de Montjuïc. Em van impressionar molt, però com un fenomen distant i inassequible. Quelcom per admirar i no per imitar.

Més tard, quan estiujava a Santa Coloma de Farners, m'agradava anar a tocar l'orgue de la parròquia com a entreteniment. Chopin no li anava prou bé, però era una experiència nova que ben aviat m'averkonyí, i em vaig decidir a matricular-me al Conservatori amb el mestre Paul Franck per conèixer un repertori adient.

Passades unes setmanes, fent sobretot exercicis de tècnica de pedal, em va donar, per estudiar, un coral de Bach. Oh! Només puc comparar la meva reacció a la de Saule caient del cavall. Mai no havia sentit un goig tan gran! A dir veritat, va ser la música la que em va captivar, ja que l'orgue del Conservatori no tenia gaires atractius. La tapa del piano es va tancar i s'iniciava una nova etapa en la meua vida, sense haver-la intuït ni desitjat.

Mentrestant, durant els estudis, l'orgue del Palau Nacional ja havia estat ampliat. En lloc de cinc teclats, ara en tenia sis, més el del pedal. Cada dia hi anava a estudiar i els 350 graons que calia pujar fins a arribar a l'orgue semblaven disminuir, portada per l'afany d'aprendre. Onze mil tubs sonaven quan es posava el *tutti*. Era tan impac tant que fins i tot em va afectar l'oïda; però, en canvi, em va ajudar a interioritzar molt més la música i va permetre que s'obrissin altres vies per gaudir-la plenament.

Hem d'agrair al mestre Paul Franck que, malgrat el seu caràcter difícil, que el feia topar amb molts, hagués posat els primers fonaments d'una bona escola d'organistes.

Paul Franck s'endugué la topada definitiva quan el Conservatori, en cessar l'alcalde Simarro, el va acomiadar immediatament com a professor d'orgue. Fou llavors quan el mestre Zamacois, director del Conservatori, decidí que jo deixés de fer les classes de piano i em fes càrrec de les d'orgue. Aquest fet, sumat al xoc de sentir-me com una usurpadora i conscient que no estava preparada per fer-ho, em va produir un trastorn emocional molt fort. Explico aquest esdeveniment perquè d'altra manera no s'entendria el que va succeir. No hi havia marxa enrere i calia anar endavant. Adéu a aquella mena de recés personal que em feia gaudir de la música sense compartir-la amb ningú, ni projectar-la.

Una beca de l'Institut Francès em va permetre passar unes quantes setmanes a París, on vaig rebre lliçons de l'organista Noëlie Pierront. Se'm va aixamplar el món! En el viatge vaig coincidir amb el jove orguener Gabriel Blancafort, que va ser amb qui vam

impulsar de nou el retorn de l'orgue tradicional. Un mateix afany ens movia a tots dos: aprendre per poder operar un canvi tant en la construcció com en l'ensenyament.

Durant tres estius consecutius, una beca de la Fundació Joan March em propicià l'assistència als cursos de l'Accademia Chigiana de la ciutat italiana de Siena. Els professors eren els mestres Ferdinando Germani i Helmuth Rilling. Si el primer va ser decisiu per eixamplar el repertori envers el romanticisme francès i alemany, el segon va ser qui em va revelar una nova dimensió de la música de Bach. En els seus preludis de corals per a orgue, en la seva grafia musical, fa ús d'expressions retòriques i especulacions numèriques que plasmen el sentit teològic del text. Quin descobriment tan meravellós, i quina joia divulgar-lo als meus deixebles!

Cada vegada trobava més estrany aquell desig primerenc d'aïllament. Ara penso que era conseqüència d'un trauma de la meva infància, en què, durant la Guerra Civil, sotragada pels horrors del conflicte, buscava en va un refugi mental per evadir-me de la realitat.

Aquesta guerra fratricida no tan sols va destruir famílies i persones; també va destruir els orgues històrics que hi havia a Barcelona i en altres indrets del país.

Durant la postguerra van substituir-los per uns instruments —l'opinió sobre les qualitats dels quals em reservo— que lamento que tots tinguessin un mateix defecte: la transmissió elèctrica.

Podria objectar-se que, essent orgues de tubs, per què lamentar-se tant de la carència de la transmissió mecànica?

És molt senzill d'entendre. Imaginem que, a l'orgue, li posem noms pertanyents a l'anatomia humana: la consola, on hi ha els teclats i els registres, seria el cervell; la caixa on hi ha l'aire, els pulmons; els tubs tenen boca i llavis per emetre frases musicals. Del cervell als pulmons i als òrgans de fonació humana, hi ha un sistema neurològic molt precís que els uneix funcionalment. En l'orgue, d'aquesta unió funcional entre la tecla i la ventallola (o sigui la vàlvula que permet que el vent passi cap al tub), en diem transmissió. La transmissió elèctrica consisteix en un cable que connecta un interruptor de la tecla amb un electroimant que obre la ventallola. Si la transmissió és mecànica, la connexió entre la tecla i la ventallola s'estableix directament per mitjà d'un lligam de varettes i altres articulacions.

En la transmissió elèctrica, la pulsació de l'organista esdevé, físicament i realment, desconnectada de la ventallola; per contra, en la transmissió mecànica, quan l'organista polsa la tecla, sent l'aire sota el dit que li permet tot tipus d'articulacions del so, de la més lligada a l'*staccato* més incisiu.

Sabem que la sonoritat fixa de l'orgue no permet a l'organista modificar-ne la intensitat. Tant en un instrument de transmissió mecànica com en un altre d'elèctrica, l'organista té el deure de transcendir aquesta limitació projectant les seves interpretacions envers els recursos expressius de la veu humana, dels instruments de vent i dels de corda. Sovintejaran les respiracions com s'exigeix en la tècnica vocal i en la dels instruments de vent, i també s'hi aplicarà les virtuts pròpies de l'arc en els instruments de corda. Amb aquests paràmetres, la seva interpretació esdevindrà viva, dinàmica i expressiva i no cal dir la importància d'aplicar-hi també el recurs agògic, que consisteix a allargar, escurçar, accelerar i retardar el valor de les figures.

L'abandonament d'aquests preceptes —avui dia erigits en dogma—, potser com a conseqüència del període romàntic, en què prevalia el lligat absolut, va ocasionar que alguns músics consideressin l'orgue un instrument inexpressiu.

Encara quedava un capítol per omplir: el coneixement de l'important corpus musical que els nostres avantpassats ens van llegar. Els pioners en aquest camp van ser el doctor Lamanya i el mestre Enric Gispert.

Pel que fa a la literatura per a orgue, me'n correspon una bona part. Les meves primeres passes en aquest camp, les guia el pare Gregori Estrada de Montserrat. Va ser indispensable endinsar-me en la musicologia amb un treball continuat amb la malaguanyada Maria Ester Sala, i sempre amb la supervisió del musicòleg Macario Santiago Kastner. Va representar moltes hores d'estudi. L'atractiu d'una música que suposava tres-cents anys de la nostra història, en el desenvolupament del pas decisiu que va fer en passar de l'escriptura vocal a la plenament instrumental, mereixia l'esforç de dedicar-s'hi a fons.

Em captivà la música de Pere Alberch Vila, Joan Baptista Cabanilles, Antonio de Cabezón, Sebastián Aguilera de Heredia i Pau Bruna i, sobretot, em va fascinar Francisco Correa de Arauxo, en qui la meva sensibilitat va trobar una identificació en la seva manera d'expressar musicalment afectes o diferents estats d'ànim. Tots aquests compositors tenen en comú el cultiu de les formes musicals genuïnes de la península Ibèrica: l'himne, el vers, la dansa, la diferència o variació i el *tiento*. Aquest darrer va perdurar durant dos segles com un recipient en el qual es va abocar la creativitat més genuïna: el *tiento* partit de mà dreta i de mà esquerra i el *tiento* de batalla, els trets característics més importants de la literatura ibèrica per a orgue que ens diferencien de les altres escoles europees.

La lectura lenta i aprofundida dels tractats *Arte de tañer fantasía*, de Tomás de Santa María, i la *Declaración de instrumentos*, de Juan Bermudo, editats al segle XVI, van constituir els primers passos vers un camí que no tindria fi.

Bermudo llança anatemes contra «los bárbaros tañedores» que no respecten la teoria del «componedor», però, d'altra banda, també diu que el docte en música pot fer ús del que està prohibit al debutant, de la mateixa manera que, a qui s'inicia en la gramàtica, no se li pot aplicar les grans llicències concedides als poetes i oradors.

L'intent de conferir una interpretació històrica a la música antiga és una utopia, segons el meu modest criteri. Al llarg de la història, han estat molts els qui han estudiat els tractats i llegit tota la informació possible sobre aquest tema. Els resultats, emperò, han estat diversos.

Cal valorar allò que tenen de positiu i, alhora, tenir precaució en la manera d'aplicar els preceptes, car ja en el seu temps «l'ús diferia de la raó». Transgredir la teoria després de conèixer-la a fons, sí; per ignorància o per capritx, no.

Tot aquest repertori va constituir una dedicació plena quant a recitals, enregistraments i cursos, a gran part del món. També cal remarcar la gran aportació de tots els compositors catalans, que van enriquir el patrimoni de la música contemporània per a orgue.

A l'hora d'entonar el meu *nunc dimitis*, quin goig constatar que aquella primera iniciativa que vaig compartir amb Gabriel Blancafort avui sigui una cadena sòlida, tant en el camp de l'orgueneria com en el de la pedagogia i el de la interpretació. La darretera vegada que vaig parlar amb ell, abans de deixar-nos per sempre, vaig dir-li: «Es construeixen orgues magnífics de nova planta i continuen restaurant-se els orgues històrics; també els organistes toquen tan i tan bé que hem de reconèixer que tots dos hem estat superats, però ens queda la satisfacció d'haver estat els pioners de tot plegat». Després de pensar la resposta, va dir: «Si no haguéssim estat nosaltres, haurien estat uns altres els qui ho haurien fet!». A aquests altres els prego que continuïn lluitant perquè s'acabin de construir orgues com el de Sant Felip Neri i el de la parròquia del Pi, a Barcelona, i també que Barcelona no sigui una de les poques ciutats del món en què no hi ha orgue al seu auditori.

Tota obra musical té una coda final. En aquest cas, me'n permeto tres:

1. Si per un voler de Déu, Bach i Correa fossin ara aquí físicament, a Bach el saludaria flexionant el genoll, com si fos un personatge reial, i li diria gràcies. A Correa no caldria que li digués res; l'abraçaria fort.
2. El meu darrer intent de silenci i solitud també es va esfumar en trobar l'afecte compartit amb l'home amb qui fa vint anys que estic casada. Va ser un sí a la vida i a la seva plenitud després de superar una greu malaltia.

-
3. Els jocs de l'orgue tenen per missió reforçar els harmònics naturals d'un so fonamental. El més agut de tots, sovint, s'anomena corona. És el més brillant i no hi ha res per damunt seu. En la meua vida i en la de tots els qui compartim la mateixa sensibilitat envers la música, l'acte d'avui és la corona. No hi haurà mai més res que superi el seu valor. Moltes gràcies.

Montserrat Torrent i Serra

CURRICULUM VITAE
DE
MONTSERRAT TORRENT I SERRA

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Biblioteques
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

Nascuda a Barcelona l'any 1926 i sisena de set germans, inicià a l'edat de cinc anys els estudis de piano amb la seva mare, Àngela Serra, deixeble d'Enric Granados. Fou matriculada a l'Acadèmia Marshall de Barcelona i als set anys va fer el seu primer concert per a Ràdio Barcelona. Mentre preparava un concert per tocar amb orquestra, esclatà la Guerra Civil Espanyola i els estudis s'interrompiren. Acabada la guerra, la família tornà a Barcelona per prosseguir els estudis, que finalitzà amb l'obtenció del títol superior de piano sota la direcció de Blai Net i Carles Pellicer.

La vocació per l'orgue sorgeix a Santa Coloma de Farners, primerament amb la intenció de col·laborar acompanyant els cants del cor parroquial, però hi havia l'impediment de l'organista, que no admetia pianistes. Definitivament, una fuga de J. S. Bach, en aquell orgue i a mans del Dr. Jubany (més tard seria nomenat bisbe de Barcelona), la va impactar de tal manera que es matriculà al Conservatori Municipal de Barcelona i estudià la carrera d'orgue amb el mestre Paul Franch. Obtingué el premi d'honor i el premi extraordinari de l'Excel·lentíssim Ajuntament de Barcelona. Havia trobat l'instrument que l'omplia de pau i que la feia oblidar-se de si mateixa. L'orgue, inassequible en un principi, tantes vegades escoltat al Palau Nacional de Montjuïc, en els concerts de Sunyer Sintes, a les esglésies, sempre misteriós, fascinant i llunyà, s'havia convertit en un instrument a l'abast de la seva voluntat, devoció i esforç. La seva vida canvià: havia trobat l'ideal pel qual no escatimava esforços.

En el seu primer concert d'orgue algú profetitzà que s'havia produït un canvi en la manera d'escoltar l'orgue i que s'obrien noves perspectives per a una literatura malparada a força d'interpretacions deformades.

Més tard, becada per l'Institut Francès, va continuar la seva formació a París amb Noëlie Pierront, i amb una beca de la Fundació Joan March amplià estudis a Siena amb Ferdinando Germani i Helmut Rilling.

Atreta especialment per la música ibèrica, estudià amb Santiago Kastner (Lisboa i Madrid), amb Luigi Ferdinando Tagliavini (Bolonya) i amb el pare Gregori Estrada, del monestir de Montserrat.

Fou nomenada, per concurs, catedràtica d'orgue del Conservatori Superior Municipal de Música de Barcelona, on desenvolupà la seva pedagogia des del 1958 fins al 1991, any en què li fou concedit el títol emèrit de catedràtica.

A partir del seu nomenament l'any 1958, inicià una doble i intensa activitat: la pedagògica i la concertística.

Ha escrit articles sobre pedagogia de l'orgue publicats en revistes musicals espanyoles, italianes i angleses. Ha fet nombrosos treballs d'investigació juntament amb la musicòloga Maria Ester Sala en treballs de recuperació de partitures inèdites, entre d'altres.

Ha enregistrat una extensa discografia, editada també a l'estranger, amb diferents orgues històrics. El disc de Cabanilles, enregistrat amb l'orgue de Daroca, va obtenir el Grand Prix du Disque de l'Acadèmia Charles Cross de París.

Dedicada de ple al repertori de la música antiga espanyola, imparteix regularment aquesta matèria en cursos universitaris internacionals, a més de nombroses classes magistrals sobre repertori d'orgue de la música antiga espanyola. En destaquen els Cursos Universitaris a Compostel·la (des de les primeres edicions fins a l'actualitat), els de la Universitat de Salamanca, els impartits a les universitats de Malmö i Estocolm (Suècia) i a la d'Hèlsinki (Finlàndia), a la International Summer Academy of Organists de Haarlem (Holanda), a l'Accademia Internazionale di Organo di Pistoia (Itàlia), a la Universitat McGill (Canadà), a la London Royal Academy of Music (Gran Bretanya), també a París, St. Dié i Avinyó (França), a les universitats nord-americanes de Harvard, Chicago, Stanford, Berkeley, Arlington, Colledgeale i Seattle, a la Universitat Wesleyana d'Indiana, i també a Suïssa: Baden, Romainmôtier i Lausana, i a Alemanya: Berlín, Karlsruhe i Nuremberg.

També ha impartit i imparteix cursos i classes magistrals a Catalunya, les illes Balears, Castella i Lleó, Madrid, Granada, Andorra i altres ciutats i poblacions de França, Itàlia, Suïssa, Alemanya, Suècia, la Gran Bretanya, Holanda, els Estats Units, etc. Ha estat sol·licitada per anar a Rússia i ha rebut alumnes de nivell de post-grau procedents de l'Amèrica del Nord, de Centramèrica, de Sud-amèrica, de l'Europa Occidental, de Polònia, de Rússia i d'altres països de l'Europa Oriental, del Japó, de Corea, etc.

Forma part de diversos jurats de concursos d'orgue (Nuremberg, Chartres, Lausana, Lübeck, Battipaglia, Bolton, Àvila). Com a solista, ha actuat per tot l'Estat espa-

nyol, tot Europa, els Estats Units d'Amèrica, el Canadà, Mèxic, l'Argentina, l'Uruguai i el nord d'Àfrica. Ha actuat durant anys, assíduament, amb l'Orquestra Nacional d'Espanya i l'Orquestra Ciutat de Barcelona i Nacional de Catalunya, entre d'altres.

Ha estat guardonada amb la Creu de Sant Jordi (1995) i el Premi Nacional de Música de la Generalitat de Catalunya (1996). Ha estat premiada pel Ministeri de Cultura amb la Medalla al Mèrit Artístic de les Belles Arts, i per l'Ajuntament de Barcelona amb la Medalla d'Or al Mèrit Artístic. És membre de la Real Academia de Bellas Artes de Granada. El Real Conservatorio de Madrid li ha lliurat la seva Medalla (2001) i la Generalitat de Catalunya li ha atorgat la Medalla Francesc Macià com a premi a la constància i dedicació en la seva activitat laboral.

Mestra de mestres, Montserrat Torrent i Serra ha fet «escola» en el món de l'orgue resultat d'una insaciable recerca tant en pedagogia com en interpretació organístmiques.

LLISTA DE CURSOS

Centre: Consell Superior d'Investigacions Científiques (Barcelona)
Activitat: Cursos d'Orgue
Població: Barcelona
Nivell: Postgrau
Període: 1991-2006

Centre: Universitat de Santiago de Compostel·la
Organització: Cursos Universitarios Música en Compostela
Activitat: Cursos Universitaris d'Orgue
Població: Santiago de Compostel·la
Categoria: Professora convidada
Període: Des de 1974

Centre: Universitat de Salamanca
Activitat: Cursos Internacionals d'Orgue
Població: Salamanca
Categoria: Professora convidada
Període: 1980-1990

Entitat: Ajuntament de Girona
Activitat: Cursos Internacionals de Música de Girona
Lloc: Catedral de Girona
Població: Girona
Categoria: Professora convidada
Període: 1987-1989

Entitat: Ajuntament de Campos
Activitat: Curs Internacional d'Orgue
Població: Campos (Mallorca)
Categoria: Professora convidada
Període: 1989-1998

Entitat: Acadèmia Fray Joseph de Echevarría. Universitat de Palència
Activitat: Cursos Internacionals d'Orgue
Població: Palència
Categoria: Professora convidada
Període: Des de 1997

Entitat: Conservatori Professional de Música de Terrassa
Activitat: Cursos d'Orgue
Població: Terrassa
Categoria: Professora convidada
Període: Des de 1992

Àmbit: Cursos de Música d'Estiu a Menorca. Ajuntament de Ciutadella
Activitat: Cursos Internacionals d'Orgue
Població: Ciutadella (Menorca)
Categoria: Professora convidada
Període: 1992-1997

Entitat: Conservatori Professional de Tarragona
Activitat: Cursos d'Orgue
Població: Tarragona
Categoria: Professora convidada
Període: 2000-2005

Entitat: Conservatori de Música de Santander
Activitat: Cursos d'Orgue
Població: Santander
Categoria: Professora convidada
Període: 2006-2007

Entitat: Conservatori Professional de Música de Saragossa
Activitat: Classes magistrals
Població: Saragossa
Categoria: Professora convidada

Entitat: Conservatori de Música de Madrid
Activitat: Classes magistrals
Població: Madrid
Categoria: Professora convidada

Entitat: Asociación de Amigos del Órgano Francisco Correa de Arauxo
Activitat: Classes magistrals
Població: Sevilla
Categoria: Professora convidada

Entitat: Associació d'Orgue de les Valls d'Andorra (AOV)
Activitat: Cursos d'Orgue
Població: Andorra la Vella (Andorra)
Categoria: Professora convidada
Període: 2000-2005

Entitat: Asociación de Amigos del Órgano Manuel Marín
Activitat: Cursos d'Orgue
Població: Valladolid
Categoria: Professora convidada

Entitat: Associació per la Música d'Orgue de Cabrera de Mar
Activitat: Cursos d'Orgue del Maresme
Població: Cabrera de Mar (Barcelona)
Categoria: Professora
Període: Des de 1999

Activitat: Cursos d'Orgue
Lloc: País Basc
Categoria: Professora convidada
Any: 1989

Centre: Real Academia de Bellas Artes de Granada
Activitat: Academia Internacional de Órgano de Granada
Població: Granada
Categoria: Professora convidada
Període: Des de 2000

Centre: Universitat de Malmö (Suècia)
Activitat: Cursos Universitaris d'Orgue
Població: Malmö
Categoria: Professora convidada

Centre: Universitat d'Estocolm (Suècia)
Activitat: Cursos Universitaris d'Orgue
Població: Estocolm
Categoria: Professora convidada

Centre: Universitat d'Hèlsinki (Finlàndia)
Activitat: Cursos Universitaris d'Orgue
Població: Hèlsinki
Categoria: Professora convidada

Centre: Internacional Summer Academy of Organists
Activitat: Cursos Universitaris d'Orgue
Població: Haarlem (Holanda)
Categoria: Professora convidada

Centre: Accademia di Organo
Activitat: Cursos d'Orgue
Població: Cremona (Itàlia)
Categoria: Professora convidada

Centre: Accademia di Organo
Activitat: Cursos d'Orgue
Població: Piacenza (Itàlia)
Categoria: Professora convidada

Centre: Conservatori de Música de Milà
Activitat: Cursos d'Orgue
Població: Milà (Itàlia)
Categoria: Professora convidada

Centre: Conservatori de Trento
Activitat: Cursos d'Orgue
Població: Trento (Itàlia)
Categoria: Professora convidada

Centre: Conservatori N. Paganini de Gènova
Activitat: Classe Magistral d'Orgue
Població: Gènova (Itàlia)
Categoria: Professora convidada
Periode: 2005

Centre: Accademia Internazionale di Organo di Pistoia
Activitat: Cursos d'Orgue
Població: Pistoia (Itàlia)
Categoria: Professora convidada

Centre: Conservatori de Bolonya
Activitat: Classe Magistral d'Orgue
Població: Bolonya (Itàlia)
Categoria: Professora convidada

Centre: Universitat McGill
Activitat: Cursos Universitaris d'Orgue
Població: Montreal, Quebec (Canadà)
Categoria: Professora convidada

Centre: London Royal Academy of Music
Activitat: Cursos Universitaris d'Orgue
Població: Londres (Anglaterra)
Categoria: Professora convidada

Centre: Conservatori de París
Activitat: Cursos d'Orgue
Població: París (França)
Categoria: Professora convidada

Centre: Saint-Dié
Activitat: Estades d'Orgue
Població: Saint-Dié-des-Vosges (França)
Categoria: Professora convidada

Centre: Conservatori Nacional Olivier Messiaen d'Avinyó
Activitat: Cursos d'Orgue
Població: Avinyó (França)
Categoria: Professora convidada

Centre: Universitat de Harvard
Activitat: Cursos Universitaris d'Orgue
Població: Harvard (Massachusetts)
Categoria: Professora convidada

Centre: Universitat de Chicago
Activitat: Cursos Universitaris d'Orgue
Població: Chicago (Illinois)
Categoria: Professora convidada

Centre: Universitat de Stanford
Activitat: Cursos Universitaris d'Orgue
Població: Stanford (Califòrnia)
Categoria: Professora convidada

Centre: Universitat de Berkeley
Activitat: Cursos Universitaris d'Orgue
Població: Berkeley (Califòrnia)
Categoria: Professora convidada

Centre: Universitat de Texas a Arlington
Activitat: Cursos Universitaris d'Orgue
Població: Arlington (Texas)
Categoria: Professora convidada

Centre: Universitat de Collegedale
Activitat: Cursos Universitaris d'Orgue
Població: Collegedale (Tennessee)
Categoria: Professora convidada

Centre: Universitat de Seattle
Activitat: Cursos Universitaris d'Orgue
Població: Seattle (Washington)
Categoria: Professora convidada

Centre: Universitat Wesleyana d'Indiana
Activitat: Cursos Universitaris d'Orgue
Població: Marion (Indiana)
Categoria: Professora convidada

Activitat: Cursos d'Orgue
Població: Baden (Suïssa)
Categoria: Professora convidada

Activitat: Cursos d'Orgue
Direcció: Guy Bovet
Població: Romainmôtier (Suïssa)
Categoria: Professora convidada

Activitat: Cursos d'Orgue a Lausana
Direcció: Guy Bovet
Població: Lausana (Suïssa)
Categoria: Professora convidada

Activitat: Cursos d'Orgue a Berlín
Població: Berlín (Alemanya)
Categoria: Professora convidada

Centre: Conservatori de Karlsruhe
Activitat: Cursos d'Orgue
Població: Karlsruhe (Alemanya)
Categoria: Professora convidada

Centre: Cursos de Nuremberg
Activitat: Cursos Universitaris d'Orgue
Població: Nuremberg (Alemanya)
Categoria: Professora convidada

LLISTA D'ENREGISTRAMENTS

-
1. *Orgel Werk Cabanilles. Colegiata de Daroca.* Orgue de la Col·legiata de Santa Maria de Daroca. Enregistrament: novembre de 1965. LP AC AMS69 Schwann, 1965.
 2. *Antologia històrica de la música catalana.* Orgue del Vendrell. LP Edigsa AHMC 1041, 1965. C PDI G-80.1050, 1995.
 3. *J. S. Bach. Corals d'Advent i Nadal.* 1966. Església Evangèlica de Barcelona. Concèntric.
 4. *Hispaniae Musica. Obras para órgano s. XVI.* Juntament amb Julio-M. García Llovera, Montserrat Torrent interpreta la cara 2 a l'orgue de l'església de Sant Sever de Barcelona. Enregistrament: del 3 al 6 novembre de 1967. LP Archiv 198455, 1968.
 5. *L'orgue de Maó.* Església de Santa Maria de Maó. Enregistrament: març de 1967. LP Edigsa AHMC 10/43, 1967
 6. *Obres per a orgue: família Cabezón.* Orgue de l'església de Sant Sever de Barcelona. LP Edigsa AZ 70/05, 1970.
 7. *Música a la Cort: segle XVI.* (Juntament amb altres intèrprets). Orgue de l'església de Sant Sever de Barcelona. LP Edigsa AZ 70/04, 1970.
 8. *Portugalia Musica Orgelwerke des 16. Jahrhunderts.* Orgue de la catedral d'Évora, 1970. LP Archiv 2355069, 1971.
 9. *Orgues de Mallorca Joan B. Cabanilles.* Antologia històrica de la música catalana. Orgues de Mallorca, 1986. Orgue del convent de Sant Jeroni i orgue de l'església del Socors. LP Edigsa AHMC 10/12, 1975.
 10. *Die Bach Kantate.* G. Stuttgart. 1976. Claudius München.
 11. *Die Bach Kantate.* G. Stuttgart. 1977. Claudius München.
 12. *Música española en el órgano de Mahón.* Església de Santa Maria de Maó. 1977. Philips.
 13. *Montserrat Torrent en el órgano de la Bien Aparecida.* Santuari de la Bien Aparecida. 1978. LP Columbia SCLL-14110, 1978.
 14. *Musique à la Cour de Charles-Quint.* Església de Sant Sever de Barcelona. Edigsa.
 15. *Haydn: Salve Regina en sol menor.* San Pelayo. Santiago de Compostel·la. 1982. Citola, SL.

-
16. *Polifonia concertant del segle XVIII*. Capella Alemanya de Barcelona. 1986. PDI.
 17. *L'orgue del Vendrell*. Església del Vendrell. 1986. PDI.
 18. *L'orgue de Maó. Obres del segle XVIII*. Església de Santa Maria de Maó. 1986.
 19. *Josep Soler. Passio Jesu Christi/Dos Motets*. 1989. Església Evangèlica de Barcelona. 1989. PDI.
 20. *Internationaler Orgelsommer Oberschwaben 1989*. Gutenzell. 1989. Südwestfunk.
 21. *Música orgánica de los siglos XVI y XVII. Monumentos históricos de la música española*. Orgue de l'Evangeli de la Catedral de Segòvia. LP MEC-1003, 1970, i CD MEC-1003, 1990.
 22. *Orgue de Santa Maria de Badalona*. Església de Santa Maria de Badalona. 1990. Assaig. Orgue Gabriel Blancafort. LP Ensayo ENY-212, 1985, CD ENY-212, 1990.
 23. *Organ Recital*. Carcasso, Chiesa di S. Andrea, Kuhn-Orgel; Magadino, Chiesa Parrocchiale, Mascioni-Orgel. Dates d'enregistrament: 1990, 1964 i 1977. CD Aura Music i CD Ermitage ERM207, 1990.
 24. *Música catalana II*. Església de Santa Maria de Maó. 1992. Audivis.
 25. *Francisco Correa de Arauxo*. Vol. I. Orgue de l'església del Diví Salvador de Sevilla. 1992. P.M. Badalona.
 26. *Francisco Correa de Arauxo*. Vol. II. Orgue del monestir de Sant Jeroni de Granada. 1992. P.M. Badalona.
 27. *Francisco Correa de Arauxo*. Vol. III. Almonacid de la Sierra. Orgue de l'Anunciació de Nostra Senyora. 1992. La Mà de Guido LMG, 1996.
 28. *Francisco Correa de Arauxo*. Vol. IV. Orgue de l'església del Diví Salvador de Sevilla. 1992. Almonacid de la Sierra. Orgue de l'Anunciació de Nostra Senyora. Orgue del monestir de Sant Jeroni de Granada. CD. Conservatori Professional de Música de Badalona. P.M. Badalona. 1999.
 29. *L'Organo della Cattedrale di Aosta*. Catedral d'Aosta. 1995. Nuova Era.
 30. *Montserrat Torrent plays the Great Organ of Barcelona Cathedral*. Catedral de Barcelona. 1995. Motette.
 31. *P. Antoni Soler*. Basílica del monestir de Montserrat. 1995. Discant.
 32. *L'orgue de la Catedral de Barcelona*. Barcelona. 1995. Compositors Catalans. S. XVI- XIX. CD Discant. 1994.
 33. *Les llibertats d'orgue del cicle de Nadal*. Setembre de 1995. Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Fonoteca de Música Tradicional Catalana. Orgues de les Esglésies de Sant Miquel de Vielha i Santa Maria d'Igualada.
 34. *L'esplendorós barroc*. M. Torrent, orgue. J. Julià, oboè. Església Parroquial de Sant Feliu de Cabrera de Mar. 1997. Discant.
 35. *Montserrat Torrent Organ Recital*. 1997. Ermitage, SRL. Església de Sant andreu de Bolonya.
 36. *700 anys. Catedral de Barcelona. Música per a la Catedral*. Montserrat Torrent i altres. Comunicació I, SA.

-
37. *Libro de tientos y discursos de música práctica y teórica de órgano. Facultad Orgánica.* 1999.
 38. *Órgano de la Basílica de Santa María del Mar. Tientos y variaciones. Siglos XVI y XVII.* Basílica de Santa María del Mar de Barcelona. CD Zanfonia H-10.0030, 1999.
 39. *El órgano del camino de Santiago.* Orgue del monestir de Yuso. CD Zanfonia D-10.0003, 1999.
 40. *L'orgue a Catalunya. Història i actualitat.* Església de Santa Eulàlia de Berga i Catedral de Barcelona (llibre + CD, juntament amb altres intèrprets). Generalitat de Catalunya. ISBN 84-393-5217-4, 2000.
 41. *Órganos históricos en Aragón.* Vol. I. 2001. Església de Nostra Senyora de l'Assumpció de Cariñena (1734). CD Pentagrama Mágico KPD/pm-10.4014. Tecnosaga, 2001.
 42. *Órganos históricos en Aragón.* Vol. II. 2001. Església de Nostra Senyora de l'Assumpció de Cariñena (1734). CD Pentagrama Mágico KPD/pm-10.4014. Tecnosaga, 2001.
 43. *Maestros de capilla del monasterio de San Lorenzo El Real de El Escorial.* Antologia. Vol. I. 2002. Orgues d'Amusco (Palència) i Baltanás. AB Master Record CD-01-IX, 2001.
 44. *Maestros de capilla del monasterio de San Lorenzo El Real de El Escorial.* Antologia. Vol. II. 2002. Orgue de Sant Joan El Reial de Calatayud. AB Master Record CD-03-IV, 2003.
 45. *Maestros de capilla del monasterio de San Lorenzo El Real de El Escorial.* Antologia. Vol. III. 2002. Orgue de Sant Joan El Reial de Calatayud. AB Master Record CD-03-VIII, 2003.
 46. *Música para órgano (siglo XVIII).* Vol. I. 2002.
 47. *Música para órgano (siglo XVIII).* Vol. II. 2003.
 48. *El órgano del monasterio de Santa María de las Huelgas de Valladolid. Trescientos años de historia. 1706-2006.* Armando Record. Universitat de Valladolid. Vicerektorat de Relacions Institucionals (2006).
 49. *Els sons de la història.* Orgue de Banyalbufar. S. XVII. Mallorca. C.M. 2812/2006. Associació Cultural Bany-Al Bahar.

EXCLÒS DE PRÉSTEC

Universitat Autònoma de Barcelona

**Biblioteca
de Comunicació
i Hemeroteca General**

UAB DHC/59
1501214375